

“Pot haver-hi PP-UM per molts d'anys”

Antoni Tarabini
(Palma, 1940). Sociòleg.
Cofundador el 1976 del
PSI, partit que s'escindí
entre els qui, com ell,
se n'anaren al PSOE,
on continua militant,
i els qui crearen el PSM.
Va ser, a més, fundador
de l'empresa Gadeso
(Gabinet d'Estudis
Socials), dedicada,
entre d'altres activitats,
a fer enquestes.
D'enquestes,
eleccions i partits
a Balears ens parla.

Per què s'han equivocat totes les enquestes?

—Fonamentalment perquè el vot indecís era molt alt, entre el 25% i el 30%. En una part molt important era un vot que abans havia anat al PP. Aleshores, i tenint en compte que a les Illes no hi havia una força alternativa creïble pel votant conservador, era lògic que el PP tornàs a recollir, com així va ser, bona part d'aquest vot.

—Vot ocult, doncs?

—És el vot dels ciutadans que per motius ics senten una certa prevenció davant d'un determinat vot, i per això no ho confessen, però l'exerceixen. Abans era de l'esquerra i ara és, o ha estat, del PP.

—Per la guerra, pel Prestige...

—Sí, evidentment.

—A Balears, en particular, hi ha altres factors que expliquin les errades demoscòpiques?

—Bé, a veure, és complicat a Balears fer enquestes d'intenció de vot aplicant models no correctes. Aquí, com tothom sap, hi ha quatre circumscripcions electorals —una per illa— i si una enquesta es fa com si totes les Illes formassin una sola circumscripció —i és fàcil veure'n exemples— la possibilitat d'errada és altíssima, perquè després, quan s'ha d'aplicar la llei d'Hondt, s'ha de fer per cada circumscripció insular.

—Les enquestes són ara una tàctica política per als partits i un reclam per a vendre per als mitjans de comunicació?

—Sí. Les enquestes ja són un ritu i un mite. Supòs que són necessàries,

però evidentment no són suficients per entendre què passara.

—Diuen que es retoquen. Això és un mite, també?

—No hi ha mala voluntat, això no. Estan ben fetes. El que passa és que quan una enquesta es *cuina* —i si no es cuinàs estaria mal feta— qui la treballa és una empresa per a un client que l'ha encarregada. Això és una evidència i aquest xip diguem-ne comercial no es pot obviar. Potser es pot entendre com una interpretació maligna, la que faig, però no ho és.

—Què és aquesta famosa *cuina*?

—Per a fer una enquesta s'ha de conèixer molt bé quina és la societat a la qual s'enquesta. Una enquesta no és neutra. L'origen d'una enquesta és una hipòtesi que, després, es veu confirmada, negada o alterada per l'estudi. Per tant, requereix de coneixement acurat del medi: de la història i del comportament electoral, de la sociologia... Vull dir que, per exemple, Els Verds a Balears sempre tenen més intenció de vot que no vot real. Això s'ha de saber interpretar, quan es fa una enquesta. Si no, passa que es veuen enquestes on els ecologistes surten amb gran intenció de vot i, després, és clar, això no passa a la realitat. Preveure, interpretar això, és fer una bona *cuina*.

Segona qüestió important: els partits minoritaris tendeixen a sortir manco en una enquesta. Ho has de saber. Després de tenir la intenció de vot expressada per l'electorat enquestat, la feina, la *cuina*, és interpretar totes aquestes variables i saber-les ponde-

**“La ‘cuina’
d’una enquesta és
saber treballar-la
amb el sentit
comú i amb
l’estadística
usada com el que
és, un instrument.
La ‘cuina’
d’una enquesta,
en fi, és
imprescindible”**

rar a través de fórmules matemàtiques.

—No és manipulació, això?

—No. Això és saber treballar una enquesta d’acord amb el sentit comú i amb l’estadística usada com el que és, un instrument. Amb el qual, si no coneixes la societat on fas l’enquesta, et pots equivocar fàcilment. La *cuina*, en fi, és imprescindible.

—Aquest coneixement del medi implica un seguiment continu?

—Evidentment. A les Balears, per exemple, sabem que el comportament d’una sèrie ics de taules electorals dona per reducció un model de comportament vàlid. Si a partir d’aquí es fa, com feim, un panell i es manté l’estudi viu, tastat periòdicament, pots avaluar correctament l’evolució. No serveix de res, o poc, saber només en un moment determinat el que la gent diu que votarà, sinó tenir clar el model que tantes i com evoluciona. La sèrie estadística, en fi, és el que importa.

—Passem a la política. Per què ha guanyat el PP i ha perdut el Pacte de Progrés?

—El 1999 guanyà el Pacte o perdé el PP? Perdé el PP. Les bregues internes a Mallorca i, sobretot, a Eivissa i For-

mentera, feren anar part del seu vot a l’abstenció. Què ha passat ara? Doncs que s’acabaren les bregues i el PP ha estat sòlid i unit.

—I el Pacte de Progrés no ha donat aquesta sensació d’unitat.

—El Pacte no existia electoralment. No era una opció. Eren partits que havien pactat sobre una paraula tan ambigua com “progrés”, i que es diluïren dins un marca, Pacte, que no existia.

—Parlem més del Pacte

—Era, i això és important, un pacte estrictament polític sense pacte social. Alguns dels partits pactants no tenen base social. Un pacte polític ha de néixer de la societat, s’hi ha d’implicar la societat. No va ser així. Va ser un pacte superestructural i no estructural. No s’implicà la societat mallorquina i balear en el pacte polític. Els col·lectius socials es van veure decebuts en part o totalment. I això, afegit a la unió de l’adversari, va afeblir molt els partits del Pacte.

—Feblesa pròpia i unitat de l’adversari, val. Però també hi ha la gestió de l’executiu. Què passa amb això?

—Miri, tota política reformista —com ha de ser la progressista— ha de ser gradualista, va per graus, per passes. La política del Pacte va ser maximalista, no sols en el plantejament sinó en l’execució. Què vol dir, això? Que les accions han d’arribar a una majoria de població que les percebi, les vagi acceptant gradualment i li serveixin. Per això han de ser progressives, fins arribar a la tangibilitat, a la percepció i acceptació social. No ha estat així.

—Concreti, per favor.

—S’ha intentat imposar el màxim, lluny de la gent. La tangibilitat s’ha d’aconseguir amb mesures que serveixin al ciutadà, clarament. No basta que es vegi, el governant, com a bona persona, honrat, etc. El mallorquí, i el balear, és una persona que majoritàriament viu per interessos pròxims i vota en conseqüència. Quin és el perfil majoritari del balear? Viu directament o indirectament del sector turístic, i aquest sector ha estat sotmès a una contracció. D’altra banda, ha vist que les seves condicions econòmiques

no han estat tan bones com eren, els seus recursos anuals han minvat. Si aspirava a tenir una segona casa, ha vist que se li complicava, per una legislació restrictiva, i no obstant això ha vist que la construcció no parava. Du els nins a l’escola i, és cert que és injust dir que hi hagi hagut problemes per l’idioma, però és aquesta una imatge social entre molts pares perquè s’hi han focalitzat problemes que no han estat ni prop fer-hi massius però sí significatius a efectes de creació d’imatge, que al capdavall han pogut ésser rellevants. De tot això la culpa era del Pacte? Radicalment, no. Però també, és clar, el ciutadà majoritari no ha percebut que el Pacte li hagi servit per a millorar una situació que percebia amb núvols.

—El Pacte ha diluït els partits que el conformaven?

—Més, s’han desintegrat. Això, per exemple, per a un partit que, com el PSOE, ha de tenir vocació majoritària, ha estat terrible.

—I tot plegat?

—Doncs condueix al que li passà al PP el 1999. Que, enguany, el Pacte i els partits que el conformaven han perdut les eleccions, les quals, convé recordar-ho, sempre es perden, no es guanyen.

—I el futur?

—La derrota farà que durant molts d’anys sigui irrepètible la fórmula del Pacte de Progrés.

—La unió en coalició preelectoral, com a vegades s’ha pogut sentir aquestes setmanes, no donaria més probabilitats?

—No. S’ha de ser conscient que sumant els vots de cada partit del Pacte, com si haguessin anat junts, i aplicant la llei d’Hondt, el resultat és el mateix, guanya el PP. Però, a més, també s’ha de dir que no sempre les coalicions sumen. Poden restar. Hi ha vots que es recullen anant per separat i mai no se sumarien anant en coalició. A Eivissa, per exemple, el cas és paradigmàtic. Els partits es feren el *harakiri* en benefici del pacte, però al capdavall no ha funcionat quan l’adversari ha estat fort i unit.

—El Pacte de Progrés ha tenguut la imatge, justa o injusta però l’ha tenguuda,

que no hi havia lideratge de la força majoritària, el PSOE, i sí en canvi molt poder per als minoritaris, sigui UM, PSM, EU o Els Verds.

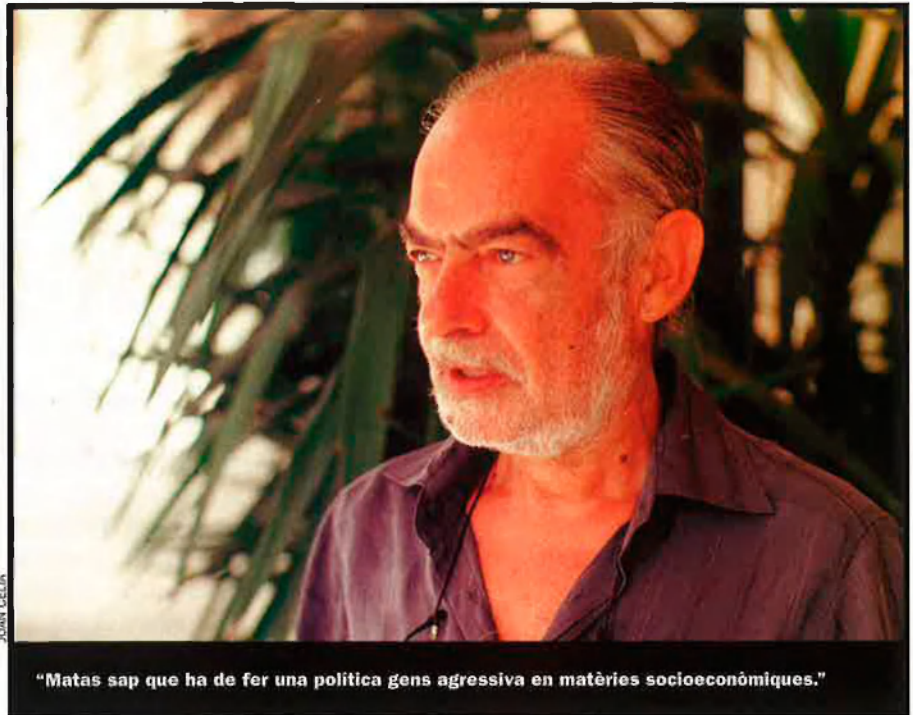
—A veure, és complicat, això. D'entrada, és evident que un pacte entre partits sense base social, com era aquest, a vegades provoca que grups o persones que en fan part tinguin molt més poder i protagonisme que aquell que li hauria de correspondre segons el vot i representativitat social. Això és una distorsió del vot. D'altra banda, el Pacte no és que no tengués el lideratge del PSOE, és que el Pacte no estava nucleat entorn del PSOE, que és un matís diferenciador al meu parer important. El Pacte es pretengué nuclear entorn del president, Francesc Antich, que és del PSOE, però no es nucleà entorn del PSOE. El president, pel seu tarannà, és una persona de tipus sociològic partforanista, mediambientalista, nacionalista... quan el PSOE és un partit de base urbana i de missatge socioeconòmic. Aquí hi ha hagut, crec, una certa disfunció greu.

—On s'han perdut les eleccions, només a les Pitiüses?

—Numèricament, a Eivissa i Formentera. Però políticament, i de manera important, també a Mallorca, perquè el pes polític del PSOE ha quedat tremendament reduït. En política es guanya o es perd en funció de les expectatives, dels objectius. En aquest cas la derrota a Mallorca és manifesta, també. Pel futur s'hipoteca qualsevol recuperació si no s'analitza correctament el que ha passat. No hi ha *vot de la por* que valgui. Com es pot dir això quan el 46% del vot mallorquí ha estat pel PP? És democràticament molt perillós i, a efectes d'interès partidista propi, és nefast negar-se a veure la realitat.

—Parlem del guanyador, el PP i Jaume Matas.

—Ha canviat moltíssim, Jaume Matas. No sé si perquè ha passat per Madrid o per què, però el fet és que n'ha après molt. Ha sabut llançar un missatge en positiu i gens en negatiu i agressiu com ho va fer fa quatre anys. Això ha estat fonamental en la seva victòria.

JOAN CELIÀ

“Matas sap que ha de fer una política gens agressiva en matèries socioeconòmiques.”

—Què cal esperar del seu Govern?

—Crec que sap que ha de fer una política gens agressiva en matèries socioeconòmiques —l'aspecte laboral, relacions amb sindicats, serveis socials, etc.—, i en canvi serà molt més agressiu en infraestructures, obres públiques, idioma...

—Perquè sap que els terrenys en què serà agressiu no li faran perdre vots?

—Exacte. A Balears, els vots es perden o guanyen en l'àmbit socioeconòmic, i adoptar una posició —o permetre que es creï aquesta imatge— agressiva i negativa en aquest camp és la forma més segura de perdre.

—I l'esquerra?

—Si no cau en el masoquisme de guerres intestines que no serveixen per a res, haurà de plantejar-se seriosament com recuperar la societat civil, la gent i el vot urbà, que ha perdut. Si no, pot haver-hi pacte PP-UM per molts d'anys.

—I en concret, a cada partit del Pacte de Progrés, quin futur creu que els hi espera? Comencem per UM, ara aliada amb el PP.

—UM sempre ha jugat a tall del precipici. És un partit frontissa i de poder. Si un dia no pot assolir la condició de frontissa no tindrà el poder, i desa-

pareixerà. Ara li ha anat d'un pèl. El pacte amb el PP serveix per a mantenir poder, però és perillosíssim: és un pacte de tres amb un partit de trenta a Balears i de setze a Mallorca. Potser és l'abraç de l'ós.

—El PSM?

—No hi ha massa espai polític nacionalista, a Mallorca i a Balears. Sí potser insularista, localista, de greuge en el sentit de voler més doblers de Madrid... poc, però n'hi ha. Ara, el nacionalisme ideològic i polític que sempre ha defensat el PSM està en declivi i, a més del mal resultat, està en contradicció entre els dos models, l'ideològic i el localista-insularista. El futur?, doncs ho tindrà difícil.

—EU i Els Verds?

—Més complicat. Han fet una coalició molt forçada i que no ha servit. EU haurà de descobrir el seu futur, que no sé quin pot ser, i Els Verds doncs... encara més difícil.

—El PSIB-PSOE?

—Haurà d'evitar la temptació de caure en les lluites tradicionals en clau de poder intern. Si no és capaç d'analitzar què ha passat correctament... ho tindrà molt difícil, també.

Miquel Payeras